

та соціальні особливості різних регіонів, щоб успішно працювати з працівниками з різних країн та національностей. Також важливо встановлювати зв'язки між різними програмами розвитку персоналу та бізнес-стратегією компанії, щоб забезпечити їх ефективність та взаємодію.

Список використаних джерел

1. *Bozeman, B.; Feeney, M. K. Toward a useful theory of mentoring: A conceptual analysis and critique. Administration & Society. № 39 (6): P.719–739*
2. *Natalie Lancer, David Clutterbuck, David Megginson Techniques for Coaching and Mentoring. London. 2016. 2nd edition. P.340*
3. *Лизунова О. М., Іщенко Я. Г., Кондрашова Г. В. Використання інноваційних методів управління персоналом підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2018. № 14. С. 448-456*

Шевченко І.О.,

*к.е.н., доцент, докторант кафедри
міжнародної економіки
Західноукраїнський національний
університет*

НАСЛІДКИ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮЖКІВ ВАРТОСТІ ДЛЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Відповідно до класичної концепції міжнародної торгівлі, вважається, що кожна країна виробляє товари та надає послуги, які експортуються як кінцеві продукти, призначені споживачам за кордоном. Однак у сучасній глобалізованій економіці з урахуванням цифровізаційних умов такі торгові потоки становлять лише близько 30% усієї торгівлі товарами та послугами. Приблизно 70% сучасної міжнародної торгівлі фактично базується на глобальних ланцюгах створення вартості (далі- ЛСВ), з потоками послуг, сировини, деталей і компонентів, що перетинають кордони – часто кілька разів. Вони інтегруються в кінці ланцюга в кінцеві продукти, які потім відправляються споживачам по всьому світу.

Експорт з однієї країни в іншу часто залежить від складної взаємодії між різними місцевими та іноземними постачальниками. Ще більше, ніж раніше, торгівля визначається стратегічними рішеннями компаній щодо аутсорсингу, інвестування та роботи там, де необхідні навички та матеріали доступні на конкурентних умовах з точки зору вартості та якості.

Наприклад, смартфон, зібраний у Китаї, може містити елементи графічного дизайну зі Сполучених Штатів, комп'ютерний код, розроблений у Франції, електронні чіпи, виготовлені в Сінгапурі, і дорогоцінні метали, видобуті в Болівії. Протягом цього процесу всі залучені країни зберігають частину вартості кінцевого продукту та отримують вигоду від його експорту. Однак значна частина цієї доданої вартості в міжнародному ланцюжку поставок залишається непомітною в традиційній торговій статистиці, яка приписує всю вартість товару чи послуги останній країні в ланцюжку, яка завершила виробництво.

Дані про торгівлю доданою вартістю дозволяють краще визначити, де в ланцюжку постачання додається вартість, оцінити, де створюються доходи та робочі місця, і запропонувати новий погляд на дисбаланс двосторонньої торгівлі. Це надзвичайно важливе завдання для кращого розуміння зв'язків між торгівлею та робочими місцями.

У світі ЛСВ торговельна політика економіки не може бути зосереджена виключно на перешкодах для торгівлі між цією економікою та її прямими торговими партнерами. Для зміцнення експорту та покращення економічних показників необхідно брати до уваги весь ланцюжок створення вартості та вузькі місця, що існують нагорі та вниз за течією між третіми країнами.

У тій мірі, в якій конкурентоспроможність експорту країни може залежати від імпортованих ресурсів, також важливо, щоб країни усунули власні торговельні бар'єри, щоб пожинати плоди своєї участі в торгівлі. Участь у глобальних ланцюжках створення вартості може принести користь усім країнам, незалежно від рівня їхнього розвитку.

Коли країни, що розвиваються, прагнуть увійти або взяти участь у ЛСВ, може виникнути тиск з метою просування вгору по ланцюжку створення вартості до діяльності з вищою доданою вартістю. Однак плоди участі в ЛСВ можна пожинати на будь-якій ланці ланцюжка доданої вартості: для економіки важливо зміцнювати види діяльності, які є її сильними сторонами. Іншими словами, країни, які стають ефективними на стадії складання або виробництва, можуть, ставши глобально конкурентоспроможними постачальниками цієї діяльності, створити більшу загальну вартість, ніж вони можуть, виконуючи діяльність із вищою високою доданою вартістю, за яку вони менш конкурентоспроможні. Зрештою, те, що дійсно має значення, — це загальна вартість, яка може бути створена економічною діяльністю, що розглядається в рамках ланцюжка створення вартості.

Тому органи державної влади повинні зосереджуватися на загальній вартості, яку створюють компанії, а не на частині доданої вартості, яка створюється на місці. У контексті глобальних ланцюжків вартості дані про торгівлю доданою вартістю проливають світло на торговельну політику.

Поява та збереження ЛСВ кидає виклик загальноприйнятій думці про формування торгової політики. Сьогодні успіх економіки на міжнародних ринках залежить як від її здатності імпортувати першокласні ресурси, так і від її здатності експортувати. Дані про торгівлю доданою вартістю показують, як GVC збільшують витрати на механізми митного захисту, оскільки митні збори стають кумулятивними, коли проміжне споживання неодноразово перетинає кордони в контексті торгівлі.

Таким чином, наявні дані також підкреслюють необхідність зусиль зі сприяння торгівлі, зосереджуючись, наприклад, на конвергенції або сумісності стандартів і вимог до сертифікації, з метою зменшення перешкод на кордонах і полегшення функціонування ланцюгів постачання.

Список використаних джерел:

1. Зварич І.Я. Циркулярні ланцюги створення доданої вартості у виробництві електромобілів № 33 (2019): Вісник ХДУ Серія Економічні науки DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2019-33-1>
2. Петриченко А.М., Білявський В.М. Діджиталізація: перспективи застосування інформаційних технологій для розвитку бізнесу // Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні : VI міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 2-3 березня 2023 р. Вінниця : Вінницький національний технічний університет, 2023. С. 406–407.
3. Шевченко І.О. Концептуальний підхід до трансформації глобальної економіки з урахуванням розвитку глобальних ринків Вісник Східноукраїнського Національного Університету імені Володимира Даля No 4 (274) 2022 С. 63-69 DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2022-274-4-63-69>

Маріанна КАШАРАБА

студентка Західноукраїнського
національного університету

Наталія СТАХОВА

к.е.н., доцент Західноукраїнського
національного університету

«ТРАФІКІНГ» В СИСТЕМІ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ

Спершу розглянемо поняття «міжнародна міграція населення» – це переміщення людей з однієї країни в іншу з метою працевлаштування та